

Zaprawy gipsowe

Dietmar Klausen

Tłumaczył Krzysztof Żak

Zaprawy gipsowe, gipsowo-piaskowe, gipsowo-wapienne i wapienno-gipsowe są stosowane do wytwarzania zapraw tynkarskich do ścian i sufitów. Nie nadają się na zaprawę murarską.

Zaprawy tynkarskie są to mieszaniny jednego lub kilku spoiw (w tym przypadku są to gipsy budowlane bez domieszki lub z domieszką wapna budowlanego, kruszywa o zasadniczym uziarnieniu między 0,25 a 4 mm, wody i ew. dodatków (np. środków poprawiających przyczepność, opóźniaczy). W przypadku zapraw gipsowych kruszywa nie stosuje się.

Zastosowanie

Zaprawy te nadają się do tynkowania ścian i sufitów w pomieszczeniach o zwykłej wilgotności powietrza (włącznie z domowymi kuchniami i łazienkami) jak również ścian zewnętrznych w miejscach osłoniętych przed wilgocią (np. pod balkonami lub daszkami wejściowymi).

Skutecznie podwyższają także - jako okładzina - przeciwpożarową odporność ogniwą konstrukcji. Tynki o grubości 15 mm na podłożu betonowym i kamiennym jak również na drewnie i stali (z podkładem podtynkowym) są uważane za "hamujące ogień" (F30) - przez 30 min.

Skład

Zaprawy gipsowe, gipsowo-piaskowe, gipsowo-wapienne i wapienno-gipsowe są zaliczane do grupy zapraw PIV i mają skład określony w tablicy.

Wymagania

- Równomierna dobra przyczepność do podłoża, a w przypadku tynków dwu- lub wielowarstwowych dobra przyczepność między obrzutką i narzutem.
- Równomierna struktura obrzutki i narzutu.
- Tynk wewnętrzny i zewnętrzny musi przepuszczać parę wodną. Przepuszczalność tynków musi być dostosowana do rodzaju ściany (w innym razie występuje ryzyko niedopuszczalnego wzrostu wilgotności w ścianie wskutek kondensacji).
- Wytrzymałość na ściskanie: > 2,0 N/mm² dla PIVa, PIVb, PIVc, (brak wymagań dla PIVd). W przypadkach specjalnych (tynk wewnętrzny jako podłoże dla gęstych powłok malarskich, ciężkich tapet, powłok z tworzywa sztucznego albo tynk wewnętrzny np. na klatkach schodowych i korytarzach szkolnych) wymagana jest wytrzymałość na ściskanie > 2,5 N/mm² i podwyższona wytrzymałość na ścieranie.
- Tynki wewnętrzne powinny mieć średnią grubość 15 mm (dopuszczalna grubość min. 10 mm). W przypadku jednowarstwowych tynków wewnętrznych z gotowej zaprawy suchej wystarczająca jest grubość 10 mm (dopuszczalna grubość min. 5 mm).

Wskazówki praktyczne

- Obrzutka powinna mieć przynajmniej taką samą twardość, jak narzut (stara zasada rzemieślnicza mówi: "nie kłaść twardego na miękkim"!)
- Jeśli narzut zawiera gips budowlany, to również obrzutka powinna zawierać gips budowlany.
- W żadnym razie nie należy tynkować przy zmarzniętym podłożu i w czasie mrozu.
- Bardzo chłonne podłoże pod tynk trzeba starannie nawilżyć przed przystąpieniem do tynkowania; wyjątki: podłoża z lekkich płyt z wełny drzewnej (pęcznienie i późniejszy skurcz powodują pękanie) i ogólnie materiały pumeksowe.
- W przypadku, gdy podłoże pod tynk ma dużą chłonność, albo jest wykonane z różnych materiałów, to z reguły konieczne jest wykonanie całkowicie kryjącej obrzutki natryskiwanej (zaprawą z możliwie gruboziarnistym kruszywem).
- Jeśli podłoże pod tynk ma słabą chłonność, to przyczepność tynku można poprawić wykonując nie całkowicie kryjącą (wyspową) obrzutkę natrykiwaną.
- Z obrzutki natryskiwanej (nie zaliczanej do warstw tynku!) można zrezygnować, jeśli podłoże pod tynk zostanie przygotowane przez zagruntowanie albo przymocowanie podkładu.
- Nieodpowiednie podłoże pod tynk (elementy drewniane lub stalowe) trzeba przykryć materiałem podkładowym, zachodzącym co najmniej 10 cm poza jego brzegi (np. siatką cięto-ciągnioną), który nie powinien mieć połączenia z podłożem.
- Następną warstwę tynku można kłaść dopiero po stwardnieniu poprzedniej warstwy.
- Gipsu budowlanego nie wolno mieszać ze spoiwami hydraulicznymi (np. wapno hydrauliczne, cement) ze względu na ryzyko pęcznienia.
- Twardniejących zapraw tynkarskich nie wolno ponownie zmiękczać przez dodanie wody.

Alternatywy

Grupa zapraw PI (zaprawy z wapnem twardniejącym w powietrzu, zaprawy z wapnem hydraulicznym).

Grupa zapraw PII (zaprawy z wapnem hydraulicznym o dużej wytrzymałości 1) albo spoiwem PM, zaprawy wapienno-cementowe).

Grupa zapraw PIII (zaprawy cementowe bez dodatku i z dodatkiem wapna hydratyzowanego).

Grupa zapraw PV (zaprawy anhydrytowe, zaprawy anhydrytowo-wapienne).

Literatura

AKERMAN K.: Gips i anhydryt. Występowanie i zastosowania w przemyśle i budownictwie. PWN, Warszawa 1964.

ROSS H. i STAHL F.: Handbuch Putz (Podręcznik tynkarstwa). Verlagsgesellschaft Rudolf M.ller, Křln 1992.

PN-70/B-10100. Roboty tynkowe. Tynki zwykłe. Wymagania i badania przy odbiorze.

PN-65/B-10101. Roboty tynkowe. Tynki szlachetne. Wymagania i badania techniczne przy odbiorze.

PN-90/B-14501. Zaprawy budowlane zwykłe.

PN-86/B-04360. Spoiwa gipsowe. Metody badań. Oznaczanie cech fizycznych.

DIN 18 550 T. 1 - 2 (01.85). Putz (Tynk).

VOB DIN 18 350 (12.92). Putz- und Stuckarbeiten (Roboty tynkarskie i sztukatorskie).